

Δημήτριος Γρ. Καμπούρογλου

Τό βιβλίο που παρουσιάζουμε σήμερα δεν ήταν δυνατόν να μη λάβει την θέση του στην Σελίδα του Βιβλίου της Έστιας. Και τούτο διότι αναφέρεται σε πρόσωπο που υπήρξε επί μακρά σειρά ετών βασικός συνεργάτης της εφημερίδος και εκ των κορυφαίων προσώπων του λεγομένου «Κύκλου της Έστιας». Ο λόγος για τόν Δημήτριο Καμπούρογλου. Και άφορημη για τό σημερινό σημείωμα τό προσφάτως εκδοθέν βιβλίο του **Ίωσήφ Σιακκή (1917-1999)** υπό τόν τίτλο: **Δημήτριος Γ. Καμπούρογλου. Η ζωή και τό έργο του** (έκδ. Μορφωτικό Ίδρυμα Έθνικής Τραπέζης, σελ. 160, εύρω 14 και μέ σκληρό έξώφυλλο εύρω 20).

Τό βιβλίο έξεδόθη μόλις κατά τά τέλη του παρελθόντος έτους από τό ΜΙΕΤ. Ο συγγραφέας είναι μάλλον άγνωστος στό ευρύτερο κοινό. Κατά τά λοιπά άσολήθηκε στόν πορεία της ζωής του μέ τήν ιστορία του Έβραϊσμού στην Ελλάδα. Ο Ίωσήφ Σιακκής (1917-1999) ήταν γιός του έμπορου Μωυση Σιακκή από τήν Χαλκίδα, αλλά γεννήθηκε στην Άθήνα, ώλοκληρώσε τις έγκύκλιες σπουδές του στό Πειραματικό Σχολείο Αθηνών και έφοίτησε στην Νομική Σχολή Αθηνών. Έλαβε μέρος στόν Β΄ Παγκ. Πόλεμο μαχόμενος όπως όλοι οι συνομήλικοί του Έλληνες στην Πίνδο και έν συνέχεια διέφυγε στην Μέση Ανατολή, όπου υπηρέτησε στόν ένκει Έλληνικό Στρατό. Μετά τήν Άπελευθέρωση επανήλθε στην Άθήνα και άσκησε τήν δικηγορία. ένω παράλληλως άσχολήθηκε και μέ ιστορικές έρευνες που άφορούσαν τήν πορεία των έν Ελλάδι Ίσραηλιτών. Κατέλιπε τό ταξιδιωτικό δοκίμιο *Γνωριμία μέ τήν Έρέτρια* (1951), τήν συλλογή διηγημάτων *Πικρές άλήθειες* (1952), καθώς και τήν μετάφραση του έργου του Γαλλοεβραίου ιστορικού Jules Isaac υπό τόν τίτλο: *Η δασκαλία της περιφρόνησης. Άληθεια ιστορική και μύθοι θεολογικοί* (1966). Ο γιός του Μωρίς Σιακκής, μετά τόν θάνατο του πατρός του, έδώρισε τό πλούσιο άρχείο του Ίωσήφ Σιακκή στό Έλληνικό Ίστορικό και Λογοτεχνικό Άρχείο (ΕΛΙΑ) κατά τό 2003 υπό τόν όρο της δημοσίευσης της έκπενούς μελέτης του πατρός του υπό τόν τίτλο: *Τά έβραϊκά όνοματεπώνυμα στην Ελλάδα από τόν 14΄ μέχρι τόν 19΄ αιώνα*. Η έκπλήρωσις του όρου έπετεγήθη μετά τήν ένσωμάτωση του ΕΛΙΑ στην Έθνική Τράπεζα της Ελλάδος και ή μελέτη έξεδόθη μέ ήλεκτρονική μορφή. Παράλληλως, έν τής διερευνησεως του άρχείου του άνεσύρθη ή μελέτη περί του Δημητρίου Καμπούρογλου και έδημοσιεύθη διά των εκδόσεων του Μορφωτικού Ίδρυματος της Έθνικής Τραπέζης.

Ο Δημήτριος Καμπούρογλου άνήκει στους κορυφαίους ένφραστές της λεγομένης Νέας Αθηναϊκής Σχολής. Η οικογένειά του κατήγετο από τήν Τσερνίτσα της Μεσοηίας έν πατρός, μέ άρχικό επώνυμο Στρούμπτος. Τό Καμπούρογλου ήταν τουρακικό παραωνύμο (καμπούρ-όγλου) λόγω οωματικής άναπνοής του προσώπου του λογοτέχνη Δημητρίου Στρούμπτου. Έκ μητρός ό Καμπούρογλου κατήγετο από τήν οικογένεια των Αθηνάων προσόντων Γέροντα, καθώς ή μητέρα του λογοτέχνη Μαριάννα Σωτηριανού-Γέροντα ήταν κόρη του Άγγέλου Γέροντα, προσεπτός των Αθηνών. Ο Δημήτριος Γρ. Καμπούρογλου γεννήθηκε τήν νύκτα της 29^{ης} προς 30^η Σεπτεμβρίου 1852, όταν τρομερή θύελλα έπληξε τήν Άθήνα και κατεκρήμισε ένα από τους κίονες του ναού του Όλυμπίου Διός. Έτσι, δικαιολογείται και τό τετραστικό που άπέστειλε προς τόν Καμπούρογλου ό Γεώργιος Δροσίνης τό 1932 μέ εύκαρία τήν 80^η επέτειο των γενεθλίων του:

*Τή μέρα που γεννήθηκες
γκρεμίστηκε ή κώλινα.
Στή θέση της στυλώθηκες,
θεί φάτση τόν αιώνα!*

ένω και ό Γεώργιος Στρατήγης σε εκδήλωση που έγινε στις 12 Φεβρουαρίου 1936 του άρέρωσε τό τετραστικό:

*Μούσες έννά σου έφίλησαν τά χείλη και τήν πέννα
και Χάρες τρεις σου φώσαν τήν άττική ψυχή.
Μιάς θείας κολώνας πέσιμο σου έσήμανε τή γέννα,
για νά φανή ή άδιάκοπη του Γένους συνοχή.*

Ο πατέρας του ήταν επίσης λόγιος, ό Γρηγόριος Ίωάννου Καμπούρογλος, και είχε εργασθή σε πολλά άλλα κυρίως Ξενόγλωσσα ελληνικά έντυπα. Διετέλεσε επίσης και διευθυντής του Έθνικού Θεάτρου κατά τήν πρώτη περίοδο λειτουργίας του. Η μητέρα του Μαριάννα ήταν επίσης λογία και συνεκέντρωνε πλούσιο λαογραφικό ύλικό περί των Αθηνών και των Αθηναίων, τό όποιο εκληροδότησε στόν γιό της Δημήτριο.

Ο νεαρός Δημήτριος έφοίτησε στό Γυμνάσιο Αθηνών και έν συνέχεια στην Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, μόνου τότε στην Ελλάδα. Παράλληλως, άρχισε από ένωρίς νά άσχολείται μέ τήν ποίηση και τό θέατρο, μέ πρώτη του εμφάνιση στόν *Βουτωναίο Διαγωνισμό* τό 1873. Τό 1877 έλαβε τό πτυχίο του και άνεκηρύχθη διδάκτωρ της Νομικής. Έπιδόθηκε στην δικηγορία επί άρκετά έτη άλλα δέν φαίνεται ότι άπετέλεσε ποτέ τήν μόνη του άσχολία. Κατά τά έτη 1884-1886 διετέλεσε διευθυντής του περιοδικού *Έβδομάς*. Τό 1891 προσελήφθη στην Άρχαιολογική Ύπηρεσία και κατά τό έπόμενο έτος διορίστηκε έπιμελητής των χειρογράφων και πολιτικών άρχείων στην Έθνική Βιβλιοθήκη, τέλος δέ κατά τήν περίοδο 1904-1917 διετέλεσε Διευθυντής της Έθνικής Βιβλιοθήκης. Τό 1917 μέ τά πολιτικά μέτρα του Διακαιού άπεμακρύνθη από τήν θέση του και παρέμεινε άσχολούμενος μέ τήν δημοσιογραφία, προς τήν όποία είχε στραφή από πολύ ένωρίς.

Τό 1923 έτιμήθη μέ τό Έθνικό Άριστείο *Γραμμάτων* και τό 1927 υπήρξε τό πρώτο δι΄ έκλογής άναδειχθέν μέλος (μαζί μέ τόν Καθηγητή Γεώργιο Στρέπτι) της Άκαδη-

μίας Αθηνών, ή όποία είχε ίδρυθή τό 1926 μέ συντακτική πράξη επί της δικτατορίας Θεοόδωρου Παγκάλου. Διετέλεσε Πρόεδρος της Άκαδημίας Αθηνών τό 1934-1935. Άπεβίωσε πλήρης ήμερών στις 21 Φεβρουαρίου 1942, κατά τήν Κατοχή, χωρίς νά προλάβη νά ιδή τήν Άπελευθέρωση. Έτάφη στό Α΄ Κοιμητήριο Αθηνών, στόν οικογενειακό τάφο των Καμπούρογλου-Γέροντα. Ο θάνατός του έπληθε ένα έτος πρό εκείνου του Κωστή Παλαμιά, παλαιού φίλου και πνευματικού συνοδοιπόρου του. Προτομή του κοσμεί τήν πλατεία Φιλομούσου Έταρειάς στην Πλάκα, που τόσο έμελέτησε.

Τά έργα του είναι άπαραίτητα για κάθε μελετητή της ιστορίας και τοπογραφίας των Αθηνών. Σημειώνουμε τά έξης: *Ιστορία των Αθηνάων. Τουρκοκρατία. Περίοδος πρώτη, 1458-1687* σε τρεις τόμους (1889-1896 και σε φωτοαναστ. άνατύπωση), *Εισαγωγή εις τήν σύγχρονον Έλληνικήν Ίστοριαν από της πρώτης φήμης περί της ύποψηφότητος του Βασιλέως Γεωργίου Α΄ μέχρι της άρξίσεως αυτού* (1905), *Μελέτη περί του βίου και της δράσεως του Παλαιών Πατρών Γερμανού, 1771-1821* (1916), *Ο Αναδρομάρχης της Άττικής* (1920), *Τό Δαφνί* (1920), *Τό Ριζόκαστρον*. *Άπό τας παλαιάς Αθήνας. Ίστορικός όδηγός* (1920), *Αί παλαιά Αθήνα* (1922), *Οί Χαλκοκονδύλαι* (1926), *Αί Αθήνα που φεύγουν* (1933), *Άπομνημονεύματα μιάς μακράς ζωής, 1852-1872* (1934, β΄ έκδ. συμπληρωμένη 1985 Βιβλιοπωλείο Διονυσίου Νότη Καραβία), *Ο Έλαιών των Αθηνών* (2007 έκδ. Μικρός Ρωμής μέ έπιμ. Έλευθ. Γ. Σκιαδά). Παράλληλως προς τά ιστορικά-λαογραφικά μελετήματά του πρέπει νά σημειωθή ότι προσέφερε και πολλά άμωγώς λογοτεχνικά έργα, διηγήματα, θεατρικά έργα και μυθιστορήματα έν των όποίων τό σημαντικότερο είναι: *Τής τύχης τά γραμμένα* (1924). Πέρα από όλα αυτά όμως διατηρούσε τόν Έστία μία χρονογραφική στήλη σχεδόν καθημερινή μέ τό ψευδώνυμο «Αναδρομάρχης» κατά τά έτη 1913-1937.

Τό μελέτημα του Ίωσήφ Σιακκή διαβάζεται εύκολα και ειχάριστα από τους ένδιαφερομένους. Περιλαμβάνει κάποιες άβλεψίες και λάθη που όφείλονται στις πηγές που έχρησιμοποίησε ό συγγραφέας χωρίς νά τις όποβάλει σε βάσανο, άλλα για τόν άναγνώστη αυτές συμπληρώνονται και καλύπτονται από τις λοιπές μελέτες περί του Καμπούρογλου που έχουν γραφή από τόν Δημήτριο Άλ. Γέροντα, άνειμύ του λογοτέχνη (*Δημήτριος Γρ. Καμπούρογλου. Ο Αναδρομάρχης της Άττικής και της Αθήνας*, Αθήνα 1974, έπανέκδ. 1994), τόν Διονύσιο Τροβά (*Έκδρομικά σημειώματα. Στην πατρίδα του Καμπούρογλου*, Αθήνα 1946) και τήν ποιήτρια Εύγενία Ζωγράφου (*Ο «εύλογημένος» Αθηναογράφος Δημήτρης Γρ. Καμπούρογλου. Μία πρωτοποριακή μορφή. Η ζωή και τό έργο του*, Αθήνα 1996, έκδ. *Σύγχρονη Έποχή*). Τό πολύ σημαντικό της έρευνής του Ίωσήφ Σιακκή είναι ότι κατέγραψε λεπτομερώς τά δημοσιεύματα του «Αναδρομάρχη» στην Έστία μέ ήμερομηνίες και τίτλους των χρονογραφικών-ιστορημάτων. Άπό αυτά άντλήθηκαν χωρίς καμία άμφβολία τά βιβλία του Δημ. Καμπούρογλου για τό Ριζόκαστρο και τό Δαφνί, άλλα και οι συλλογές που φέρουν τους τίτλους *Αναδρομάρχης*, *Αί παλαιά Αθήνα* και *Αί Αθήνα που φεύγουν*.

Η βιογραφία αυτή ίσως άποτελέσει τήν εύκαιρία για κάποιους άναγνώστες νά προσεγγίσουν και πάλιν τόν έσοχο δημοσιογράφο, ιστορικό και Αθηναϊκότατην συνεργάτη Δημήτριο Γρ. Καμπούρογλου και για κάποιους εκδότες νά έπανεκδώσουν παλαιά βιβλία που θά γοητεύσουν τό νεότερο κοινό.